

Nye regler om syn og skøn undervejs

Jes A. Rosenvinge
Partner

Den 1. juli trådte nye regler om syn og skøn i kraft. I vores artikel fra januar i år under navnet "Nye regler om syn og skøn undervejs" beskriver vi de nye lovændringer. Artiklen blev desuden også bragt i fagbladet Advokaten fra april i år. Du kan læse eller genlæse artiklen [her](#).

Den 1. juli trådte nye regler om syn og skøn i kraft. I vores artikel fra januar i år under navnet "Nye regler om syn og skøn undervejs" beskriver vi de nye lovændringer. Artiklen blev desuden også bragt i fagbladet Advokaten fra april i år. Du kan læse eller genlæse artiklen [her](#).

Folketinget vedtog den 13. december 2016 lovforslag nr. L 20 med forslag til lov om ændring af retsplejeloven. Lovændringen har til formål at udvide muligheden for, at parterne i en rets- eller voldgiftssag kan anvende sagkyndige erklæringer og sagkyndige personer mv. som led i bevisførelsen. Lovforslaget medfører også ændringer i retsplejelovens regler om syn og skøn, idet der eksempelvis indføres udvidet mulighed for anvendelse af to eller flere skønsmænd. Endelig bliver domstolenes praksis vedrørende fremlæggelse af ensidigt indhentede erklæringer nu fastsat ved lov.

Lovændringen

De nye regler om syn og skøn blev vedtaget med lov nr. 1725 af 27. december 2016, som træder i kraft 1. juli 2017. Loven bygger på retsplejerådets Betænkning nr. 1558, "Reform af den civile retspleje IX, sagkyndig bevisførelse mv.", som blev afgivet i marts 2016.

Med loven foretages centrale ændringer i retsplejeloven, og ændringerne kan overordnet opdeles i fire kategorier: for det første vedrører lovændringen muligheden for allerede fra start i en sag at få flere skønsmænd til at vurdere samme spørgsmål, for det andet udvides adgangen til at få udmeldt fornyet syn og skøn over samme genstand, for det tredje kan retten nu efter aftale mellem parterne tillade fremlæggelse af

erklæringer, som parterne hver især indhenter fra sagkyndige som supplement eller som erstatning for syn og skøn, og for det fjerde lovfæstes den hidtidige praksis fra domstolene om muligheden for at fremlægge ensidigt indhentede erklæringer.

Flere skøns mænd ved vurderingen af samme spørgsmål

I 2014 trådte en række ændringer til retsplejelovens regler om syn og skøn i kraft. Disse ændringer medførte, at parterne som udgangspunkt hver for sig har mulighed for at stille de spørgsmål til skønsmanden, som de måtte finde relevante. Ændringen medførte samtidig, at parternes mulighed for at gøre indsigelser over for modpartens spørgsmål blev væsentligt begrænset. Retten kan dog fortsat afvise spørgsmål, som (utilbørligt) forsøger at lede skønsmanden i en bestemt retning, eller som vil føre til, at skønsmanden skal tage stilling til spørgsmål, som det er op til retten at tage stilling til (juridiske forhold).

Retsplejerådet fandt i Betænkning 1558 af marts 2016, at der burde åbnes for, at der i særlige tilfælde, jf. herom nedenfor, allerede fra start kan udpeges to eller flere skøns mænd til at besvare de samme spørgsmål. Dette har i princippet også været muligt hidtil, jf. ordlyden i den nugældende retsplejelovs § 198, men bestemmelsen er blevet fortolket derhen, at der alene blev udmeldt flere skøns mænd, hvis spørgsmålene dækkede forskellige fagområder, eller hvis der var tale om store sager, hvor skøns mændene kunne supplere hinanden.

Den udvidede mulighed for i særlige tilfælde at få flere skøns mænds vurdering af samme spørgsmål kommer til udtryk ved en tilføjelse til retsplejelovens § 198, hvorefter flere skøns mænd kan udpeges, hvis retten finder det hensigtsmæssigt under hensyn til sagens og skønstemaets karakter. Der er således tale om en udvidelse af bestemmelsen, hvorefter det fremadrettet fremgår af bestemmelsens ordlyd, at der kan udpeges flere skøns mænd allerede fra start til besvarelse af samme spørgsmål.

Retten vil alene udpege flere skøns mænd, hvis der er fremsat begæring herom fra en eller begge parter. Ved vurderingen af om der skal udmeldes flere skøns mænd, vil retten lægge vægt på, om der er flere fagligt anerkendte tilgange til det pågældende forhold, som kan begrunde nødvendigheden af mere end én skønsmand. Det er således ikke tilstrækkeligt til at udmelde flere skøns mænd, at det er en parts opfattelse, at "to par øjne ser bedre end ét". Med andre ord vil der blive lagt vægt på, om der er "flere skoler", herunder faglige synsvinkler eller metoder, inden for et bestemt emne, som vil kunne have betydning for en skønsmands besvarelse af spørgsmålene.

Forny et syn og skøn over samme genstand

Muligheden for flere skøns mænds vurdering af samme spørgsmål kommer endvidere til udtryk ved en tilføjelse til retsplejelovens § 209 om forny et syn og skøn over samme genstand. Det fremgår af den nuværende bestemmelse, at et forny et syn og skøn kan finde sted, når retten finder det "hensigtsmæssigt", selvom syn og skøn allerede har været afholdt. Nyt syn og skøn bliver under de nuværende regler navnlig udmeldt, hvis den første skønserklæring var fejlbehæftet, ufuldstændig og/eller indholdsmæssig uklar. Praksis har dog hidtil vist sig restriktiv, og parterne har været henvist til at stille supplerende spørgsmål til den allerede udmeldte skønsmand.

Med lovændringen vil det imidlertid fremgå af bestemmelsen, at udmeldelse af nyt syn og skøn kan finde sted, når retten finder det hensigtsmæssigt under hensyn til eventuelle indsigelser fra parterne og andre muligheder

for at få skønstemaet yderligere belyst. Retten vil endvidere lægge vægt på sagen og skønstemaets karakter.

Navnlig det sidstnævnte, hvor der tilføjes en henvisning til sagen og skønstemaets karakter, er en nyskabelse, idet der åbnes for, at retten kan udmelde nyt syn og skøn ved anden skønsmand, hvis det med rimelighed kan antages, at en ny skønsmand vil komme frem til et væsentligt andet resultat. Det vil dog være en betingelse, at sagen skal kunne bære den fordyrelse, et nyt syn og skøn med en ny skønsmand vil medføre.

Sagkyndige erklæringer som supplement eller erstatning for syn og skøn

Der er med den nye bestemmelse i retsplejelovens § 209 a, åbnet for muligheden for at lade et syn og skøn enten supplere eller erstatte af sagkyndige erklæringer, som parterne indhenter hver for sig, efter at retssagen er anlagt (i modsætning til tidligere, hvor det afgørende for fremlæggelse af en sådan erklæring var, at erklæringen var indhentet før sagens anlæg, jf. nedenfor). Det er dog en betingelse, at retten skal give tilladelse, hvilket forudsætter, at parterne skal være enige herom.

Som ligeledes beskrevet ovenfor vedrørende muligheden for flere skønsmænd ved vurderingen af samme spørgsmål, tager § 209 a navnlig sigte på de situationer, hvor der kan være flere fagligt anerkendte normer mv., hvilket vil føre til, at forskellige sagkyndige vil kunne konkludere væsentligt forskelligt. Bestemmelsen åbner i den situation for, at de forskellige faglige tilgange kan blive belyst over for retten ved, at parterne selv indhenter sagkyndige erklæringer.

Fremlæggelse af ensidigt indhentede erklæringer

Gennem de seneste år har der været mulighed for at fremlægge ensidigt indhentede erklæringer (en skriftlig vurdering fra en sagkyndig om eksempelvis tekniske forhold), hvis disse var indhentet før sagens anlæg (uanset om parten er sagsøger eller sagsøgte). Adgangen til fremlæggelse af ensidigt indhentede erklæringer er udviklet i retspraksis, og Højesteret tillod således eksempelvis i 2007 (UfR 2007.2040 H) fremlæggelsen af en ensidigt indhentet erklæring indhentet før sagens anlæg.

Denne praksis blev efterfølgende præciseret og understreget i en række afgørelser fra Højesteret (UfR 2008.2193 H, UfR 2008.2393 H, UfR 2011.151 H og UfR 2011.3074 H), hvormed det blev klarlagt, at en part som udgangspunkt kan fremlægge ensidigt indhentede erklæringer under forudsætning af, at erklæringen blev indhentet inden sagens anlæg. Visse forhold, såsom omstændighederne omkring erklæringens tilblivelse, indholdet eller fremtræden, kan dog føre til, at erklæringen ikke må fremlægges.

Med lovændringen bliver § 341 a indført i retsplejeloven, hvormed denne hidtidige praksis fra domstolene lovfæstes.

Det er dog værd at bemærke, at der ligeledes er givet mulighed for, at såfremt en sådan erklæring er fremlagt, vil modparten nu kunne fremlægge en tilsvarende erklæring under samme betingelser, selv om denne først indhentes efter sagens anlæg. Modparten får således mulighed for at indhente en "mod-erklæring", hvilket begrundes med, at en part ikke skal opnå en bevismæssig fordel ved at "time" et sagsanlæg i forhold til indhentelsen af en sagkyndig erklæring. Hvis det ikke var tilladt modparten at indhente en mod-erklæring, ville en sag anlagt umiddelbart efter indhentelsen af en erklæring reelt afskære den anden part muligheden for selv at indhente en lignende erklæring.

Ensidigt indhentede erklæringer, som indhentes efter sagens anlæg som "mod-erklæring" er i enkelte tilfælde tidligere tilladt fremlagt. Dette var eksempelvis tilfældet i voldgiftsrettens kendelse af 4. oktober 2011 (KFE 12.027). Voldgiftsretten lagde i denne sag vægt på, at der med fremlæggelsen blev etableret et udbygget og veloplyst grundlag for en skønsforretning, og at begge parter fik samme adgang til over for skønsmanden at redegøre for deres synspunkt. Der blev endvidere lagt vægt på, at erklæringen ikke var indhentet med henblik på at træde i stedet for et syn og skøn.

For så vidt angår ensidigt indhentede erklæringer, som er indhentet efter sagens anlæg, er udgangspunktet dog fortsat, at disse ikke kan fremlægges – medmindre der er tale om et "svar" på en af modparten fremlagt erklæring, som netop beskrevet.

Højesteret har i en kendelse af 9. januar 2017 igen haft lejlighed til at behandle spørgsmålet vedrørende ensidigt indhentede erklæringer fremlagt efter sagens anlæg. I den konkrete sag havde en række ejere af nogle nyopførte huse lagt sag an mod den udførende entreprenør samt den projekterende arkitekt.

Der var i sagen for byretten gennemført syn og skøn, men det var husejernes opfattelse, at skønsmandens havde vurderet udbedringsomkostningerne for lavt. Husejerne indhentede på denne baggrund en ekstern pris på udbedring med henblik på at fremlægge denne i sagen for landsretten. Entreprenøren og arkitekten protesterede imidlertid imod fremlæggelsen af udbedringstilbuddet.

Højesteret afviste afhjælpningstilbuddet og lagde vægt på, at formålet med fremlæggelsen antageligvis var at påvise en markant forskel på skønsmandens økonomiske opgørelse og det indhentede tilbud, samt at tilbuddet ikke de facto var accepteret af husejerne. Det må forventes, at Højesteret har set dette som et udtryk for, at husejerne ikke anså udbedringstilbuddet som værende realistisk. Det blev endvidere gjort gældende af entreprenøren og arkitekten, at tilbuddet på udbedring omfattede mere end det, retssagen omhandlede. Højesteret tillod på denne baggrund ikke fremlæggelsen af udbedringstilbuddet.

Sagen fremstår meget konkret begrundet, og det vurderes ikke, at kendelsen vil medføre ændringer i det ovenfor beskrevne udgangspunkt vedrørende fremlæggelse af ensidigt indhentede erklæringer.

Opsummering

Skønserklæringer i eksempelvis entreprisesager har hidtil haft en endog meget stor bevismæssig vægt, når domstole og voldgiftsretter har skulle afsige kendelser. Dette har navnlig gjort sig gældende i sager uden sagkyndige dommere.

Man skal med baggrund i de nye regler være klar over den udvidede adgang til at få udmeldt flere skønsmænd i sager allerede fra start, hvor der kan være forskellige tilgange til problemet. Det anbefales, at man fra start overvejer, om dette kan være en risiko, og om der med fordel kan anmodes om to skønsmænd.

Det har endvidere tidligere været svært at få en skønsmand til at ændre konklusionerne i en allerede afgivet skønserklæring, og det har i praksis vist sig særdeles vanskeligt at få udmeldt en ny skønsmand. Det fremstår således positivt, at parterne ved at sandsynliggøre over for retten, at en ny skønserklæring vil kunne medføre et væsentligt andet udfald, med den nye lov får en udvidet adgang til at få udmeldt nyt syn og skøn over samme genstand.

Omkostningerne ved to skøns mænd skal dog naturligvis tages i betragtning.

For så vidt angår ensidigt indhentede erklæringer, som er indhentet efter sagens anlæg, er udgangspunktet som nævnt fortsat, at disse ikke kan fremlægges – medmindre der er tale om et "svar" på en af modparten fremlagt erklæring, som beskrevet ovenfor.

Loven træder i kraft 1. juli 2017, men de nye regler vil ligeledes kunne anvendes i sager, som er anlagt forud for lovens ikrafttræden. Det bliver dog i bemærkningerne til lovforslaget fremhævet, at retten i verserende sager, som er anlagt forud for ikrafttrædelsestidspunktet (1. juli 2017), bør inddrage det omkostningsmæssige aspekt og hensynet til sagens fremdrift.

Dette vil i praksis betyde, at de nye regler kan anvendes på igangværende sager, men at retten kan afvise et fornyet syn og skøn, som ellers ville være berettiget under de nye regler, hvis den pågældende sag er meget fremskreden og/eller tæt på at være afsluttet.

Services

Entreprise og byggeri
